

บทที่ 5

การทดสอบสมมุติฐาน และอภิปรายผล

การทดสอบสมมุติฐาน

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาระดับการเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาของนักศึกษา โดยผู้วิจัยได้กำหนดคำตอบให้ผู้ตอบสามารถตอบได้ 3 ระดับ แต่ละระดับจะกำหนดคะแนนที่แตกต่างกัน ตามความถี่ของการเข้าร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนา ดังนี้คือ

1. ทุกครั้ง	เท่ากับ	2 คะแนน
2. นาน ๆ ครั้ง	เท่ากับ	1 คะแนน
3. ไม่เคยเลย	เท่ากับ	0 คะแนน

จากตารางที่ 10 กิจกรรมพุทธศาสนาที่ผู้วิจัยกำหนดขึ้น มี 20 กิจกรรม ดังนั้น ถ้าผู้ตอบตอบว่า เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาทุกครั้งทุกข้อ ก็จะได้คะแนนสูงสุดคือ 40 คะแนน และถ้าผู้ตอบตอบว่า นาน ๆ ครั้งทุกข้อก็จะได้ 20 คะแนน และถ้าผู้ตอบตอบว่า ไม่เคยเลยทุกข้อ ก็จะได้ 0 คะแนน หรือไม่มีคะแนนเลย

ดังนั้น จึงได้ทำการจัดระดับการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาใหม่ โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับคือ

1. ระดับการเข้ามามีส่วนร่วมสูง	อยู่ในช่วง 20 คะแนนขึ้นไป
2. ระดับการเข้ามามีส่วนร่วมปานกลาง	อยู่ในช่วง 10-19 คะแนน
3. ระดับการเข้ามามีส่วนร่วมต่ำ	อยู่ในช่วง 0-9 คะแนน

หลังจากนั้น ผู้วิจัยจะทำการทดสอบสมมุติฐานทั้ง 6 ข้อ โดยใช้การทดสอบสมมุติฐานทางสถิติเพื่อหาค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระและตัวแปรตาม โดยใช้ค่า CHI-SQUARE ณ ระดับนัยสำคัญที่ 0.05 นั่นคือ ถ้าค่าที่ได้จากการทดสอบมากกว่า 0.05 แสดงว่าตัวแปรอิสระและตัวแปรตามไม่มีความสัมพันธ์กัน แต่ถ้าค่าที่ได้ต่ำกว่า 0.05 หรือเท่ากับ 0.05 แสดงว่าตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กัน โดยจะทำการทดสอบตามลำดับ ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 นักศึกษาเพศหญิงจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนามากกว่า นักศึกษาเพศชาย สมมติฐานนี้ผู้วิจัยต้องการทดสอบว่า เพศของนักศึกษาจะมีผลหรือมีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาหรือไม่ ดังนี้

ตารางที่ 16 ระดับของการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนา จำแนกตามเพศ

เพศ	ระดับการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนา			รวม
	สูง	กลาง	ต่ำ	
ชาย	9.8 (39)	34.8 (139)	5.5 (22)	50 (200)
หญิง	14.5 (58)	32.5 (130)	3.0 (12)	50 (200)
รวม	24.3 (97)	67.3 (269)	8.5 (34)	100 (400)

$$\text{CHI-SQUARE } (X^2) = 6.96 \quad \text{SIG} = 0.03$$

จากตารางที่ 16 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาเพศหญิงเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 14.5 มากกว่านักศึกษาเพศชายที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 9.8 สำหรับการมีส่วนร่วมในระดับกลางนั้น เพศชายเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนา คิดเป็นร้อยละ 34.8 ซึ่งมากกว่านักศึกษาเพศหญิงที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาในระดับกลาง คิดเป็นร้อยละ 32.5 และการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาในระดับต่ำนั้น พบว่า เพศชายเข้ามามีส่วนร่วมคิดเป็นร้อยละ 5.5 มากกว่าเพศหญิงที่เข้ามามีส่วนร่วมในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 3.0 และจากการทดสอบความแตกต่างสถิติไคร้สแควร์ (X^2) พบว่า มีนัยสำคัญ ณ ระดับ 0.03 ซึ่งต่ำกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ตั้งไว้ ณ ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า นักศึกษาเพศหญิงจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนามากกว่านักศึกษาเพศชาย

สมมุติฐานที่ 2 นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในชั้นปีที่สูงจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนา มากกว่านักศึกษาชั้นปีต้น สมมุติฐานนี้ผู้วิจัยต้องการทดสอบว่า ระดับชั้นปีของนักศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็นชั้นปีสูง ได้แก่ ชั้นปี 3 และชั้นปี 4 ชั้นปีต่ำ ได้แก่ ชั้นปี 1 และชั้นปี 2 จะมีผลหรือมีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาหรือไม่ ดังนี้

ตารางที่ 17 ระดับของการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนา จำแนกตามชั้นปี

ชั้นปี	ระดับการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนา			รวม
	สูง	กลาง	ต่ำ	
ต่ำ (ปี 1-ปี 2)	11.0 (44)	35.25 (141)	3.75 (15)	50 (200)
สูง (ปี 3-ปี 4)	13.25 (53)	32.0 (128)	4.75 (19)	50 (200)
รวม	24.25 (97)	67.25 (269)	8.5 (34)	100 (400)

$$\text{CHI-SQUARE } (X^2) = 1.93 \quad \text{SIG} = 0.38$$

จากตารางที่ 17 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาระดับชั้นปีที่สูงคือ ปี 3 และปี 4 เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 13.25 มากกว่านักศึกษาชั้นปีต้น คือ ปี 1 และ ปี 2 ที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 11.0 สำหรับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาในระดับกลางนั้น นักศึกษาชั้นปีสูงเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนา คิดเป็นร้อยละ 32.0 ซึ่งน้อยกว่านักศึกษาชั้นปีต้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาในระดับกลาง คิดเป็นร้อยละ 35.25 และการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาในระดับต่ำนั้นพบว่า นักศึกษาชั้นปีสูงเข้ามามีส่วนร่วมคิดเป็นร้อยละ 4.75 มากกว่านักศึกษาชั้นปีต้นที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาในระดับต่ำคิดเป็นร้อยละ 3.75 แต่จากการทดสอบความแตกต่างทางสถิติไคร้สแควร์ (X^2) พบว่ามีนัยสำคัญ ณ ระดับ 0.38 ซึ่งสูงกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ตั้งไว้ ณ ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นการไม่ยอมรับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า นักศึกษาชั้นปีสูงคือ ปี 3 และ ปี 4 จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนา มากกว่านักศึกษาชั้นปีต้น จึงไม่สามารถสรุปได้ว่า นักศึกษาชั้นปีสูงเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนา มากกว่านักศึกษาชั้นปีต้น

สมมุติฐานที่ 3 นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ต่างจังหวัดจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนา มากกว่านักศึกษาที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในกรุงเทพฯ สมมุติฐานนี้ผู้วิจัยต้องการทดสอบว่า ภูมิลำเนาหรือลักษณะทางชุมชนเดิมที่นักศึกษาอาศัยอยู่นั้น จะมีผลหรือมีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาหรือไม่ โดยแบ่งออกเป็นภูมิลำเนาต่างจังหวัด และภูมิลำเนากรุงเทพฯ ซึ่งปรากฏผล ดังนี้

ตารางที่ 18 ระดับของการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนา จำแนกตามภูมิลำเนาของนักศึกษา

ภูมิลำเนา	ระดับการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนา			รวม
	สูง	กลาง	ต่ำ	
กรุงเทพฯ	6.25 (25)	24.75 (99)	3.5 (14)	50 (200)
ต่างจังหวัด	18.0 (72)	42.5 (170)	5.0 (20)	50 (200)
รวม	24.25 (97)	67.25 (269)	8.5 (34)	100 (400)

$$\text{CHI-SQUARE } (X^2) = 7.57 \quad \text{SIG} = 0.02$$

จากตารางที่ 18 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในต่างจังหวัดเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 18.0 มากกว่านักศึกษาที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในกรุงเทพฯ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 6.25 สำหรับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาในระดับกลางนั้น นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในต่างจังหวัดเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาในระดับกลาง คิดเป็นร้อยละ 42.5 ซึ่งมากกว่านักศึกษาที่มีภูมิลำเนาเดิมในกรุงเทพฯ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาในระดับกลาง คิดเป็นร้อยละ 24.75 และการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาในระดับต่ำนั้นพบว่า นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาเดิมในต่างจังหวัดเข้ามามีส่วนร่วมคิดเป็นร้อยละ 5.0 มากกว่านักศึกษาที่มีภูมิลำเนาเดิมในกรุงเทพฯ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในระดับต่ำคิดเป็นร้อยละ 3.5 แต่จากการทดสอบความแตกต่างทางสถิติไคร้สแควร์ (X^2) พบว่ามีนัยสำคัญ ณ ระดับ 0.02 ซึ่งต่ำกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ตั้งไว้ ณ ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นการยอมรับสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ต่างจังหวัดจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนา มากกว่านักศึกษาที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในกรุงเทพฯ

สมมุติฐานที่ 4 นักศึกษาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนา มากกว่านักศึกษาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง สมมุติฐานนี้ผู้วิจัยต้องการทดสอบว่า รายได้ของครอบครัวจะมีผลหรือมีอิทธิพลต่อการเข้าร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาหรือไม่ โดยแบ่งออกเป็นฐานะทางเศรษฐกิจสูง และฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ หลักเกณฑ์ในการแบ่ง ผู้วิจัยได้ทำการแบ่งโดยอาศัยการหาเฉลี่ยเลขคณิต (ARITHMETIC MEANS) เป็นตัวแบ่ง ซึ่งค่าเฉลี่ยเลขคณิตที่หาได้คือ ระดับรายได้ 12,236 บาทต่อเดือน ซึ่งปรากฏ ดังนี้

ตารางที่ 19 ระดับของการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนา จำแนกตามฐานะทางเศรษฐกิจ

ฐานะทางเศรษฐกิจ	ระดับการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนา			รวม
	สูง	กลาง	ต่ำ	
ต่ำ (ต่ำกว่า 12,235 บาท)	18.75 (75)	42.75 (171)	5.25 (21)	66.75 (267)
สูง (สูงกว่า 12,236 บาทขึ้นไป)	5.5 (22)	24.5 (98)	3.25 (13)	33.25 (133)
รวม	24.25 (97)	67.25 (269)	8.5 (34)	100 (400)

$$\text{CHI-SQUARE } (X^2) = 6.48 \quad \text{SIG} = 0.03$$

จากตารางที่ 19 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำคือ มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนต่ำกว่า 12,235 บาท เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 18.75 มากกว่านักศึกษาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงคือ มีรายได้ของครอบครัวต่อเดือนสูงกว่า 12,236 ขึ้นไป ที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 5.5 สำหรับการมีส่วนร่วมในระดับกลางนั้น นักศึกษาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาในระดับกลาง คิดเป็นร้อยละ 42.75 ซึ่งมากกว่านักศึกษาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง ที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาในระดับกลาง คิดเป็นร้อยละ 24.5 และการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาในระดับต่ำนั้นพบว่า นักศึกษาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาคิดเป็นร้อยละ 5.25 ซึ่งมากกว่านักศึกษาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูงที่

เข้ามามีส่วนร่วมในระดับต่ำคิดเป็นร้อยละ 3.25 และจากการทดสอบความแตกต่างทางสถิติไคร์สแควร์ (X^2) พบว่ามีนัยสำคัญ ณ ระดับ 0.03 ซึ่งเป็นการยอมรับสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า นักศึกษาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนา มากกว่านักศึกษาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง

สมมติฐานที่ 5 นักศึกษาที่มีบิดาหรือมารดาประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางพุทธศาสนา มากกว่านักศึกษาที่มีบิดาหรือมารดาประกอบอาชีพอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เกษตรกรรม

สมมติฐานการวิจัย (RESEARCH HYPOTHESIS) ข้อนี้อาจแยกออกเป็น 2 ข้อย่อยคือ

5.1 อาชีพของบิดาน่าจะมีผลหรืออิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาของนักศึกษา และ

5.2 อาชีพของมารดาน่าจะมีผลหรืออิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาของนักศึกษา

5.1 อาชีพของบิดา น่าจะมีผลหรืออิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาของนักศึกษา นั่นคือ สมมติฐานนี้ผู้วิจัยต้องการทดสอบดูว่า อาชีพของบิดาซึ่งแบ่งออกเป็นอาชีพเกษตรกรรม และอาชีพอื่นที่ไม่ใช่ทางเกษตรกรรม จะมีผลหรืออิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาของนักศึกษามากน้อยแตกต่างกันหรือไม่ ซึ่งผลปรากฏดังนี้ คือ

ตารางที่ 20 ระดับของการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนา จำแนกตามอาชีพของบิดา

อาชีพของบิดา	ระดับการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนา			รวม
	สูง	กลาง	ต่ำ	
เกษตรกรรม	8.5 (34)	17.25 (69)	1.0 (4)	50 (200)
อื่น ๆ (ที่ไม่ใช่เกษตรกรรม)	15.75 (63)	50.0 (200)	7.5 (30)	50 (200)
รวม	24.25 (97)	67.25 (269)	8.5 (34)	100 (400)

$$\text{CHI-SQUARE } (X^2) = 4.57 \quad \text{SIG} = 0.10$$

จากตารางที่ 20 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่บิดาประกอบอาชีพที่ไม่ใช่เกษตรกรรมเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 15.75 มากกว่านักศึกษาที่บิดา

ประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาในระดับสูงคิดเป็นร้อยละ 8.5 สำหรับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาในระดับกลางนั้น นักศึกษาที่มีบิดาประกอบอาชีพที่ไม่ใช่เกษตรกรรม เข้ามาส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนา คิดเป็นร้อยละ 50.0 ซึ่งมากกว่านักศึกษาที่มีบิดาประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาในระดับกลางคิดเป็นร้อยละ 17.25 และการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาในระดับต่ำนั้น พบว่า นักศึกษาที่มีบิดาประกอบอาชีพอื่นที่ไม่ใช่เกษตรกรรม เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 7.5 ซึ่งมากกว่านักศึกษาที่มีบิดาประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 1.0 และจากการทดสอบความแตกต่างทางสถิติไคร้สแควร์ (X^2) พบว่า มีนัยสำคัญ ณ ระดับ 0.10 ซึ่งสูงกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ตั้งไว้ ณ ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า นักศึกษาที่มีบิดาประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนา มากกว่านักศึกษาที่มีบิดาประกอบอาชีพอื่นที่ไม่ใช่เกษตรกรรม

5.2 อาชีพของมารดา น่าจะมีผลหรืออิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาของนักศึกษา นั่นคือ สมมุติฐานนี้ ผู้วิจัยต้องการทดสอบดูว่า อาชีพของมารดาซึ่งแบ่งออกเป็นอาชีพเกษตรกรรม และอาชีพอื่นที่ไม่ใช่ทางด้านเกษตรกรรมจะมีผลหรืออิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาของนักศึกษามากน้อยแตกต่างกันหรือไม่ ซึ่งผลปรากฏ ดังนี้คือ ตารางที่ 21 ระดับของการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนา จำแนกตามอาชีพของมารดา

อาชีพของมารดา	ระดับการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนา			รวม
	สูง	กลาง	ต่ำ	
เกษตรกรรม	8.5 (34)	16.75 (67)	1.0 (4)	26.25 (105)
อื่น ๆ (ที่ไม่ใช่เกษตรกรรม)	15.75 (63)	50.5 (202)	7.5 (30)	73.75 (295)
รวม	24.25 (97)	67.25 (269)	8.5 (34)	100 (400)

$$\text{CHI-SQUARE } (X^2) = 4.57 \quad \text{SIG} = 0.10$$

จากตารางที่ 21 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มารดาประกอบอาชีพที่ไม่ใช่เกษตรกรรมเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 15.75 มากกว่านักศึกษาที่มารดาประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาในระดับสูงคิดเป็นร้อยละ 8.5 สำหรับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาในระดับกลางนั้น นักศึกษาที่มารดาประกอบอาชีพที่ไม่ใช่เกษตรกรรมเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนา คิดเป็นร้อยละ 50.5 ซึ่งมากกว่านักศึกษาที่มีมารดาประกอบอาชีพเกษตรกรรมที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาในระดับกลางคิดเป็นร้อยละ 16.75 และการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาในระดับต่ำนั้น พบว่า นักศึกษาที่มีมารดาประกอบอาชีพอื่นที่ไม่ใช่เกษตรกรรมเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 7.5 ซึ่งมากกว่านักศึกษาที่มีบิดาประกอบอาชีพเกษตรกรรม ซึ่งเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 1.0 และจากการทดสอบความแตกต่างทางสถิติไคร้สแควร์ (X^2) พบว่า มีนัยสำคัญ ณ ระดับ 0.10 ซึ่งสูงกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ตั้งไว้ ณ ระดับ 0.05 ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมุติฐานที่ตั้งไว้ว่า นักศึกษาที่มีมารดาประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนามากกว่านักศึกษาที่มีมารดาประกอบอาชีพอื่นที่ไม่ใช่เกษตรกรรม

สมมติฐานที่ 6 นักศึกษาที่บิดาหรือมารดามีระดับการศึกษาต่ำ จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนา มากกว่านักศึกษาที่มีบิดาหรือมารดามีระดับการศึกษาสูง

สมมติฐานการวิจัย (RESEARCH HYPOTHESIS) ข้อนี้อาจแยกออกเป็น 2 ข้อย่อยคือ

6.1 ระดับการศึกษาของบิดา น่าจะมีผลหรืออิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาของนักศึกษา และ

6.2 ระดับการศึกษาของมารดา น่าจะมีผลหรืออิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาของนักศึกษา

6.1 ระดับการศึกษาของบิดา น่าจะมีผลหรืออิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาของนักศึกษา นั่นคือ สมมติฐานนี้ ผู้วิจัยต้องการทดสอบดูว่าระดับการศึกษาของบิดา ซึ่งแบ่งออกเป็น ระดับการศึกษาสูง คือ ตั้งแต่ระดับอุดมศึกษาขึ้นไป และระดับการศึกษาต่ำ คือ ต่ำกว่าระดับอุดมศึกษา จะมีผลหรืออิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาของนักศึกษามากน้อยแตกต่างกันหรือไม่ ซึ่งผลปรากฏ ดังนี้คือ

ตารางที่ 22 ระดับของการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนา จำแนกตามระดับการศึกษาของบิดา

ระดับการศึกษาของบิดา	ระดับการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนา			รวม
	สูง	กลาง	ต่ำ	
ต่ำ (ต่ำกว่าระดับอุดมศึกษา)	20.25 (81)	52.5 (210)	5.75 (23)	78.5 (314)
สูง (ระดับอุดมศึกษาขึ้นไป)	4.0 (16)	14.75 (59)	2.75 (11)	21.5 (86)
รวม	24.25 (97)	67.25 (269)	8.5 (34)	100 (400)

$$\text{CHI-SQUARE } (X^2) = 6.84 \quad \text{SIG} = 0.03$$

จากตารางที่ 22 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่บิดามีระดับการศึกษาต่ำ คือ ต่ำกว่าระดับอุดมศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 20.25 มากกว่านักศึกษาที่บิดามีระดับการศึกษาสูงคือ ระดับอุดมศึกษาขึ้นไป ที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธ

ศาสนาในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 4.0 สำหรับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาระดับกลาง นั้น นักศึกษาที่บิดามีระดับการศึกษาต่ำ เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาระดับกลาง คิดเป็นร้อยละ 52.2 ซึ่งมากกว่านักศึกษาที่บิดามีระดับการศึกษาสูงที่ เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาระดับกลาง คิดเป็นร้อยละ 14.75 และการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาระดับต่ำ นั้น พบว่า นักศึกษาที่บิดามีระดับการศึกษาต่ำ เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 5.75 ซึ่งมากกว่านักศึกษาที่มีบิดามีระดับการศึกษาสูง ซึ่งเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 2.75 และจากการทดสอบความแตกต่างทางสถิติไครส์แควร์ (X^2) พบว่า มีนัยสำคัญ ณ ระดับ 0.03 ซึ่งต่ำกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ตั้งไว้ ณ ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า นักศึกษาที่บิดาหรือมารดามีระดับการศึกษาต่ำ จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนา มากกว่านักศึกษาที่มีบิดาหรือมารดามีระดับการศึกษาสูง

6.2 ระดับการศึกษาของมารดา น่าจะมีผลหรืออิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาของนักศึกษา นั่นคือ สมมติฐานนี้ ผู้วิจัยต้องการทดสอบดูว่าระดับการศึกษาของมารดา ซึ่งแบ่งออกเป็นระดับการศึกษาสูง คือ ตั้งแต่ระดับอุดมศึกษาขึ้นไป และระดับการศึกษาต่ำ คือต่ำกว่าระดับอุดมศึกษา จะมีผลหรืออิทธิพลต่อการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาของนักศึกษามากน้อยแตกต่างกันหรือไม่ ซึ่งผลปรากฏ ดังนี้คือ

ตารางที่ 23 ระดับของการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนา จำแนกตามระดับการศึกษาของมารดา

ระดับการศึกษาของมารดา	ระดับการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนา			รวม
	สูง	กลาง	ต่ำ	
ต่ำ (ต่ำกว่าระดับอุดมศึกษา)	20.75 (83)	56.0 (224)	7.25 (29)	84.0 (336)
สูง (ระดับอุดมศึกษาขึ้นไป)	3.5 (14)	11.25 (45)	1.25 (5)	16.0 (64)
รวม	24.25 (97)	67.25 (269)	8.5 (34)	100 (400)

$$\text{CHI-SQUARE } (X^2) = 6.52 \quad \text{SIG} = 0.03$$

จากตารางที่ 23 ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาที่มารดา มีระดับการศึกษาต่ำ คือ ต่ำกว่าระดับอุดมศึกษา เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 20.75 มากกว่านักศึกษาที่มารดา มีระดับการศึกษาสูง คือ ระดับอุดมศึกษาขึ้นไป ที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาในระดับสูง คิดเป็นร้อยละ 3.5 สำหรับการมีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาในระดับกลางนั้น นักศึกษาที่มารดา มีระดับการศึกษาต่ำ เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาในระดับกลาง คิดเป็นร้อยละ 56.0 ซึ่งมากกว่านักศึกษาที่มารดา มีระดับการศึกษาสูง ที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาในระดับกลาง คิดเป็นร้อยละ 11.25 และการเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาในระดับต่ำนั้น พบว่า นักศึกษาที่มารดา มีระดับการศึกษาต่ำ เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 7.25 ซึ่งมากกว่า นักศึกษาที่มีมารดา มีระดับการศึกษาสูง ที่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาในระดับต่ำ คิดเป็นร้อยละ 1.25 และจากการทดสอบความแตกต่างทางสถิติไครส์แควร์ (X^2) พบว่า มีนัยสำคัญ ณ ระดับ 0.03 ซึ่งต่ำกว่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ตั้งไว้ ณ ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ว่า นักศึกษาที่บิดาหรือมารดา มีระดับการศึกษาต่ำจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนา มากกว่านักศึกษาที่มีบิดาหรือมารดา มีระดับการศึกษาสูง

อภิปรายผล

จากการทดสอบสมมุติฐานทั้ง 6 ข้อ พอจะสรุปได้ดังนี้

1. นักศึกษาเพศหญิง เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนา มากกว่านักศึกษาเพศชาย ซึ่งเป็นการยืนยันและสนับสนุนตามสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้
2. นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีที่สูง ไม่มีผลหรืออิทธิพลต่อการ เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนา ซึ่งยังไม่เป็นการยืนยันและสนับสนุนตามสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้
3. นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ต่างจังหวัด เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนา มากกว่านักศึกษาที่มีภูมิลำเนาเดิมอยู่ในกรุงเทพฯ ซึ่งเป็นการยืนยันและสนับสนุนตามสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้
4. นักศึกษาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำ เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนา มากกว่านักศึกษาที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง ซึ่งเป็นการยืนยันและสนับสนุนตามสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้
5. นักศึกษาที่มีบิดาหรือมารดาประกอบอาชีพทางเกษตรกรรม ไม่มีผลหรืออิทธิพลต่อการ เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนา ซึ่งยังไม่เป็นการยืนยันและสนับสนุนตามสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้
6. นักศึกษาที่บิดาหรือมารดา มีระดับการศึกษาต่ำ เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนา มากกว่านักศึกษาที่มีบิดาหรือมารดา มีระดับการศึกษาสูง ซึ่งเป็นการยืนยันและสนับสนุนตามสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้

จากการทดสอบสมมุติฐานทั้ง 6 ข้อ ผลการวิจัยพบว่า มีการยืนยันและสนับสนุนสมมุติฐานที่ได้ตั้งไว้ทุกข้อ ยกเว้นข้อที่ 2 ที่ตั้งไว้ว่า นักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับชั้นปีสูง จะ เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนา มากกว่านักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ชั้นปีต้น

เหตุที่เป็นเช่นนี้ ผู้วิจัยเห็นว่า น่าจะมีสาเหตุมาจาก

1. ตามสภาพความเป็นจริงนั้น นักศึกษาชั้นปีต้น ๆ อันได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 และ นักศึกษาชั้นปีที่ 2 เป็นนักศึกษาซึ่งเข้ามาศึกษาใหม่ ซึ่งเป็นรุ่นน้อง จึงมักจะถูกชักจูงหรือถูกเกณฑ์จากนักศึกษาระดับชั้นปีสูง อันได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 3 และนักศึกษาระดับชั้นปีที่ 4 ซึ่งเป็นนักศึกษารุ่นพี่ให้ เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาและกิจกรรมอื่น ๆ แทน ซึ่งบางส่วนก็เต็มใจบางส่วนก็ไม่เต็มใจ

2. สาเหตุจากสถานที่ตั้งของสถาบันการศึกษา ซึ่งอยู่ต่างจังหวัด นักศึกษาส่วนใหญ่มาจากที่อื่นทั่วประเทศ เมื่อมาอยู่ในที่ห่างไกลเป็นครั้งแรก และยังไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมได้ ทำให้เกิดความรู้สึกเหงาคิดถึงบ้าน รวมทั้งนักศึกษาที่มาจากใหม่ยังขาดเพื่อน ทำให้ขาดคนคอยปลอบใจ เพื่อทำให้ผ่อนคลายความคิดถึงบ้านและความเครียดของจิตใจลงได้ จึงหันมาให้ความสำคัญกับพุทธศาสนาและกิจกรรมพุทธศาสนา เพื่อเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจและเป็นกำลังใจ ซึ่งแตกต่างจากนักศึกษาที่ศึกษาอยู่ชั้นปีสูงซึ่งเป็นรุ่นที่ มีความเคยชินกับสถานที่ มีเพื่อนฝูงคอยปลอบโยน รู้จักสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ มากมาย เมื่อเกิดความเหงา หรือความเครียด ก็สามารถไปเที่ยวพักผ่อนได้ และเป็นวัยที่กำลังใกล้จะสำเร็จการศึกษาจึงมีแต่ความตื่นเต้นยินดีที่ใกล้จะสำเร็จการศึกษาเพื่อออกไปหางานทำมากกว่า รวมทั้งวิชาที่จะต้องลงเรียนก็มีจำนวนน้อย ทำให้ไม่เกิดความเครียดต่อสภาพจิตใจ ทำให้ไม่ค่อยมองเห็นความสำคัญของศาสนาและการเข้ามามีส่วนในกิจกรรมพุทธศาสนามีความสำคัญน้อยลง

อย่างไรก็ตาม เหตุผลที่กล่าวมาข้างต้นนั้น เป็นเหตุผลที่ได้จากการปฏิบัติจริง แต่ในทางทฤษฎีอาจจะยังเป็นจริงอยู่

ส่วนสมมติฐานข้อที่ 5 ที่ตั้งไว้ว่า นักศึกษาที่มีบิดาหรือมารดาประกอบอาชีพทางเกษตรกรรม จะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางพุทธศาสนา มากกว่านักศึกษาที่มีบิดาหรือมารดาประกอบอาชีพอื่น ๆ ที่ไม่ใช่เกษตรกรรม

แต่จากสมมติฐานข้อ 5 นี้ ผลการวิจัยพบว่า ไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ ไม่ยอมรับว่า นักศึกษาที่มีบิดาหรือมารดาประกอบอาชีพทางเกษตรกรรมจะเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนา มากกว่า นักศึกษาที่มีบิดาหรือมารดาประกอบอาชีพอื่นที่ไม่ใช่เกษตรกรรม

ผู้วิจัยเห็นว่า น่าจะมีสาเหตุมาจาก

1. เกิดการเปลี่ยนแปลงอาชีพของประชาชนในชนบท อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม ความเจริญเติบโตทางวัตถุ และการมุ่งความเจริญ การพัฒนาในภาคอุตสาหกรรม ทำให้คนในชนบทต้องเลิกประกอบอาชีพทางการเกษตรกรรมหันมาหางานทำในกรุงเทพมหานคร ทั้งในชุมชนที่มีลักษณะความเป็นเมืองสูง โดยหันมาประกอบอาชีพกรรมกรรับจ้าง รวมทั้งทำงานในโรงงานอุตสาหกรรมมากขึ้น ทำให้ไม่มีเวลาว่างพอที่จะเข้าร่วมในกิจกรรมทางพุทธศาสนาได้

2. ความเจริญเติบโตและความก้าวหน้าของเทคโนโลยีทางการเกษตรไม่ว่าจะเป็นสารเคมี ยาปราบศัตรูพืช ปุ๋ยเคมี ตลอดจนเครื่องจักรกลต่าง ๆ เช่น รถแทรกเตอร์ที่เข้ามาแทนที่ ระบบการผลิตทางการเกษตรกรรมแบบดั้งเดิมของชาวบ้านที่อาศัยธรรมชาติ และพึ่งพาธรรมชาติ ทำให้ความใกล้ชิดกับธรรมชาติลดน้อยลง ทำให้การเคารพและความเชื่อในการทำการเกษตรแบบเดิมที่อิงกับสิ่งเหนือธรรมชาติที่ไม่สามารถอธิบายได้ด้วยเหตุผลทางวิทยาศาสตร์ เช่น การสักการะแม่โพสพ การแห่นางแมว ฯลฯ หดหายไป ทำให้ความเชื่อในการเข้าร่วมในกิจกรรมพุทธศาสนาลดน้อยลงตามไปด้วย

3. ในสภาพสังคมปัจจุบัน วัดไม่ใช่ศูนย์กลางในการทำกิจกรรมของชุมชนที่จะทำหน้าที่เผยแพร่ศาสนาและทำหน้าที่อื่นที่คอยช่วยเหลือสังคมอีกต่อไป เนื่องจากในปัจจุบันมีองค์กรหรือสถาบันอื่น ๆ ทำหน้าที่แทนมากขึ้น เช่น หน้าที่ในการให้การรักษาพยาบาลก็มีโรงพยาบาลที่ทันสมัยทั้งของรัฐบาลและเอกชน ทำหน้าที่ในการเป็นศูนย์กลางงานรื่นเริงก็มีสถานเริงรมย์อื่น ๆ เข้ามาแทนที่ เป็นต้น ทำให้สมมุติฐานที่ตั้งไว้ดังกล่าว ไม่ได้รับการยืนยันหรือสนับสนุนจากการทดสอบสมมุติฐานทางสถิติด้วยค่าไคร้สแควร์